

АНАЛІЗ СТАНУ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ ЗА 2025 РІК

Анотація. Екологічний стан Донецького регіону, особливо якість атмосферного повітря, перебуває у критичному стані. До початку бойових дій основне навантаження на довкілля припадало на великі промислові підприємства. Особливі ризики зумовлювали металургійні, видобувні та електроенергетичні виробництва, які характеризуються високим рівнем забруднення довкілля. Ситуація значно погіршилася з квітня 2014 року, коли наслідки воєнних дій стали відчутними для екології регіону. Починаючи з повномасштабної російської агресії 24 лютого 2022 року, стан атмосфери суттєво погіршився через безперервні вибухи боєприпасів та викиди шкідливих речовин від руху військової техніки. Хімічні реакції під час вибухів призводять до утворення надмірної кількості токсичних речовин, що суттєво забруднюють повітря.

Ключові слова: Атмосферне повітря, ГДК, пил, сажа, хімічні речовини.

Проведено аналіз стану атмосферного повітря Донецької області за 2025 рік в порівнянні з аналогічним періодом 2024 року за допомогою методів спостереження та порівняння, узагальнення і аналізу статистичної інформації. Для аналізу використовувались дані про стан забруднення атмосферного повітря на території Донецької області помісячно протягом 2025 року, а саме результати лабораторних досліджень проб атмосферного повітря з сайту Державної установи «Донецький обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ» (далі- ДУ «ДОНЕЦЬКИЙ ОЦКПХ МОЗ»). Дана установа займається моніторингом довкілля в населених пунктах Донецької області, а відбір проб здійснюється її філіями.

В таблиці 1 показано аналіз проведеного моніторингу за станом атмосферного повітря в 2025 році помісячно в порівнянні з показниками відхилень 2024 року.

Таблиця 1

Помісячний аналіз відсотку відхилень проб атмосферного повітря в 2025 році в порівнянні з 2024 роком.

Місяць	Кількість проб	Відхилення	% 2025 рік	% 2024 рік	+/-
Січень	236	0	0	0	На рівні
Лютий	299	2	0,67	0	+ 0,6 разів
Березень	415	16	3,86	3,2	+ 1,2
Квітень	449	6	1,34	1,63	-0,8
Травень	491	18	3,67	2,48	+1,5
Червень	413	11	2,66	5,23	-0,5
Липень	430	25	5,81	3,98	+1,4
Серпень	422	30	7,1	4,63	+1,5
Вересень	374	11	2,94	5,0	-0,5

Жовтень	355	11	3,1	2,41	+1,2
Листопад	375	12	3,2	2,41	+1,2
Грудень	253	0	0	0	0
Всього	4512	142	3,14	2,96	+1,06

Вище приведені дані свідчать, що якість атмосферного повітря, яке досліджувалося лише в січні та грудні, відповідала вимогам «Державних медико-санітарних нормативів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць», затверджених Наказом МОЗ України № 813 від 10.05.2024 року, коли перевищення гранично допустимих концентрацій не реєструвалося. В квітні, червні, вересні стан атмосферного повітря має дещо нижчі показники відхилень в порівнянні з аналогічним періодом 2024 року, в інших місяцях спостерігається підвищення показників. Протягом 2025 року відхилення реєструвались в пробах атмосферного повітря у містах: Краматорськ, Слов'янськ, Дружківка, Костянтинівка, селі Ганівка Добропільської ОТГ та селищі Бокове Білозерської ОТГ. В таблиці 2 нижче проаналізовано відсоток відхилень по окремим речовинам, де якість повітря не відповідала вимогам нормативів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі помісячно протягом 2025 року.

Таблиця 2

Таблиця 2. Щомісячний аналіз відсотку відхилень проб атмосферного повітря по окремим речовинам за 2025 рік.

Вище ГДК	Місяці											
	Краматорськ											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
%/Речовина	0	2,02	8,65	3,95	9,43	4,07	9,92	9,43	15,13	7,32	6,67	0
Фенол		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Формальдегід			+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Озон			+						+			
Пил			+	+	+			+	+			
Сажа			+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Азоту діоксид		+		+	+	+	+	+	+	+	+	
Ангідрид сірчистий				+	+				+			
Слов'янськ												
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
%/речовина	0	0	0	0	0	4,59	0	0	40	0	0	0
Азоту діоксид									+			
Вуглецю оксид									+			
Дружківка												
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
%/ речовина					7,14	2,5	13,8	5,68				
Пил					+	+	+	+				

Ангідрид сірчистий					+			+				
Азоту діоксид					+		+	+				
Костянтинівка												
Місяці	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
% /речовина										11,1		
Вуглецо оксид										+		
Формальдегід										+		
Добропільська ОТГ (с. Ганівка)												
Місяці	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
%/ речовина							12,5					
Пил							+					
Білозерська ОТГ (с-ще Бокове)												
Місяці	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
%/ речовина								15,3				
Пил								+				

Найбільше відхилень спостерігається в місті Краматорськ, який не дивлячись на те, що більшість промислових підприємств, які надавали навантаження на екологію регіону релоковано до більш безпечних міст держави. На якість повітря впливає приближення до зони бойових дій, постійний рух військової техніки, в результаті чого в повітрі фіксуються перевищення гранично допустимих концентрацій пилу не тільки в місті Краматорськ, але в інших вказаних містах та селах. Оцінити екологічний стан області, в тому числі атмосферного повітря в цілому об'єктивно наразі неможливо, так як частина територій тимчасово окупована, а в тих населених пунктах, що постраждали внаслідок бойових дій відсутні фахівці в зв'язку з безпековою ситуацією, що викликає занепокоєння та потребує створення системи моніторингу стану атмосферного повітря, ґрунтів, водних ресурсів і екосистем для оцінки впливу війни на довкілля.